

Η ΑΠΡΟΘΥΜΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΣ ΞΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΥΠΑΝΑΠΤΥΚΤΟΥΣ ΧΩΡΑΣ

Τοῦ κ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ Α. ΦΑΤΟΥΡΟΥ

Καθηγητοῦ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ἰδιάνᾶ (Η.Π.Α.)

Κατὰ τὰ τελευταῖα εἴκοσιν ἔτη σημειοῦται σχετικὴ ἀπροθυμία ἐπενδύσεως ξένου ἰδιωτικοῦ κεφαλαίου εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας. Τὰ κεφάλαια τὰ ἐκρέοντα ἐξ ἀνεπτυγμένων χωρῶν, ὡς αἱ Ἰνωμένα Πολιτεῖαι, ἐπενδύονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς χώρας ἐπίσης ἀνεπτυγμένας, ὡς εἶναι αἱ δυτικοευρωπαϊκαὶ χώραι καὶ ὁ Καναδᾶς. Δύο συναφῆ ἐρωτήματα γεννῶνται : πρῶτον, διὰ ποίους λόγους δὲν γίνονται περισσότεραι ξένα ἰδιωτικὰ ἐπενδύσεις εἰς τὰς ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένας χώρας, καὶ δεύτερον, διὰ ποίων μέτρων δύναται νὰ ἐνισχυθῇ ἡ πρὸς αὐτὰς ροὴ τοῦ ἰδιωτικοῦ κεφαλαίου. Εἶναι προφανὲς ὅτι τὰ δύο ἐρωτήματα ἐν μέρει συμπίπτουν : ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ δεύτερον ἐξαρτᾶται βασικῶς ἐκ τῆς ἀπάντησεως εἰς τὸ πρῶτον.

Τὰ αἷτια τῆς ἀπροθυμίας ἐπενδύσεως ξένου ἰδιωτικοῦ κεφαλαίου εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους περιοχὰς εἶναι πολλά (1). Ἐν πρώτοις, ὑπάρχουν σοβαροὶ οικονομικοὶ λόγοι : παρουσία δυνατοτήτων ἐπικερδοῦς τοποθετήσεως κεφαλαίου εἰς τὰς ἤδη ἀνεπτυγμένας χώρας, ἀπουσία ἐλκυστικῶν ἀγορῶν καὶ ἔλλειψις βασικῶν εὐκολιῶν (συγκοινωνία, ἠλεκτρισμὸς, κλπ.), ὡς καὶ εἰδικευμένου προσωπικοῦ εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους περιοχὰς, ἔλλειψις οἰκειότητος τῶν ἐπιχειρηματιῶν ἀνεπτυγμένων χωρῶν μετὰ τὰς συνθήκας καὶ τὴν νοοτροπίαν αἱ ὅποια ἐπικρατοῦν εἰς τὰς ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένας χώρας καὶ, τέλος, ἔλλειψις οικονομικῆς καὶ νομισματικῆς σταθερότητος. Δὲν εἶναι καὶ πάλιν τοῦ παρόντος ἡ συζήτησις ἐκείνου ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω αἰτίων. Ἐνταῦθα θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ εἰς ἄλλος παράγων, ἡ ὁμὰς παραγόντων, γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα «κλίμα ἐπενδύσεων» : διὰ τοῦ ὄρου τούτου νοεῖται συνήθως ἡ γενικὴ στάσις καὶ διάθεσις ἐναντι τῶν ξένων ἰδιο-

1. Αἱ γενικεύσεις ἐπὶ παρομοίων θεμάτων εἶναι ἰδιαιτέρως ἐπικίνδυνοι. Οἱ ἐν συνεχείᾳ ἀναφερόμενοι παράγοντες δὲν συναντῶνται, βεβαίως, εἰς πάσας τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας, οὔτε, ὅπου συναντῶνται, ἔχουν τὴν αὐτὴν ἐκάστοτε σημασίαν. Ἀλλὰ, δεδομένου τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ποικιλίας τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν, λεπτομερεστέρα ἀνάλυσις εἶναι τελείως ἀδύνατος ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς παρουσίης μελέτης.

τικών επενδύσεων εις ἐκάστην χώραν, ἰδίᾳ ὡς αὐταὶ ἐκφράζονται διὰ συγκεκριμένων κυβερνητικῶν μέτρων.

Τὸ δυσμενὲς διὰ τὰς ξένας ἐπενδύσεις κλίμα εις τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν ὀφείλεται εις τρεῖς βασικοὺς λόγους. Πρῶτον, ὁ βαθμὸς τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ κράτους εις τὴν οἰκονομίαν τείνει νὰ εἶναι εις τὰς χώρας αὐτὰς λίαν ὑψηλός· τὰ αἷτια τοῦ φαινομένου τούτου εἶναι πολλά, ἀρχίζει δὲ νὰ γίνεταί γενικῶς παραδεκτὸν ὅτι ἡ κρατικὴ παρέμβασις εἶναι, κατὰ μέγα μέρος, ἀναγκαία διὰ τὴν ταχεῖαν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν (1). Ἐπὶ τῆς σκοπιᾶς τοῦ ξένου κεφαλαίου, ὅμως, αὕτη δημιουργεῖ φόβους λήψεως μέτρων ἀντιθέτων πρὸς τὰ συμφέροντά του. Οἱ φόβοι οὗτοι ἐντείνονται ἐκ τῆς παρουσίας δευτέρου βασικοῦ παράγοντος, τοῦ ζῳηροῦ ἐθνικισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπικρατεῖ εις τὰς πλείστας τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν καὶ ὁ ὁποῖος ἐκδηλοῦται ἰδιαιτέρως εις τὸν οἰκονομικὸν τομέα. Ὁ οἰκονομικὸς οὗτος ἐθνικισμὸς εἶναι οὐσιαστικῶς συμπλήρωμα τοῦ πολιτικοῦ ἐθνικισμοῦ, ὁ ὁποῖος ὠδήγησεν εις τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν χωρῶν τούτων, καὶ ἀποτελεῖ συχνὰ ἀντίδρασιν κατὰ παλαιότερων καταστάσεων ἀποικιακῆς ἐκμεταλλεύσεως. Καθὼς δὲ ἡ ἀποικιοκρατία εἶχεν ἐντόνως οἰκονομικὸν χαρακτήρα, ἢ κατ' αὐτῆς ἀντίδρασις ἐκδηλοῦται κυρίως εις τὸν οἰκονομικὸν τομέα. Τρίτος, τέλος, βασικὸς λόγος τῆς ὑπάρξεως δυσμενοῦς κλίματος διὰ τὰς ξένας ἐπενδύσεις εἶναι ἡ ἄλλειψις κυβερνητικῆς καὶ γενικώτερον πολιτικῆς σταθερότητος εις τὸ πλεῖστον τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν. Ἡ ἀστάθεια αὕτη ὀφείλεται κατὰ κύριον λόγον εις αὐτὸ τοῦτο τὸ χαμηλὸν ἐπίπεδον οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἰδίᾳ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸν ἔντονον πόθον ταχυτάτης οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως ὁ ὁποῖος κυριαρχεῖ εις τὰς χώρας αὐτάς.

Ἡ ἐπίδρασις τῶν τριῶν τούτων βασικῶν λόγων ἐκδηλοῦται κυρίως διὰ κυβερνητικῶν μέτρων τὰ ὁποῖα θίγουν τὰς ξένας ἐπενδύσεις. Τοιαῦτα μέτρα ἄλλοτε μὲν εἶναι γενικά καὶ θίγουν κάθε ἐπιχείρησιν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν εἶναι αὕτη ἡμεδαπῆς ἢ ἄλλοδαπῆς ἰδιοκτησίας (ὡς, λ.χ., ἡ περίπτωσις γενικῆς κρατικοποιήσεως ἑνὸς κλάδου τῆς οἰκονομίας), ἄλλοτε δὲ στρέφονται εἰδικῶς κατὰ τῶν ξένων ἐπιχειρήσεων (ἐπὶ παραδείγματι, ἡ ἐπιβολὴ βαρυτέρας φορολογίας εις ἐπιχειρήσεις τῶν ὁποίων οἱ μέτοχοι εἶναι ἄλλοδαποί). Ἄλλοτε πάλιν, μέτρα κατ' ἀρχὴν γενικά, ὡς π.χ., οἱ συναλλαγματικοὶ περιορισμοί, ἔχουν μεγαλύτερον ἀντίκτυπον ἐπὶ τῶν ξένων παρά ἐπὶ τῶν ἡμεδαπῶν ἐπιχειρήσεων.

Τὰ πλεῖστα τῶν ὑπαναπτύκτων κρατῶν ἐπιβάλλουν περιορισμοὺς εις τὴν εἰσοδον ξένου κεφαλαίου, ἐπιτρέποντα ταύτην μόνον κατόπιν ἐλέγχου (screening). Ὁ ἐλεγχος οὗτος ἀποσκοπεῖ συνήθως εις τὴν ἐκτίμησιν τῶν πιθανῶν συνεπειῶν ἐκ τῆς εἰσόδου τοῦ κεφαλαίου ἐπὶ τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῆς χώρας, τὴν ἐνθάρρυνσιν τῶν πλέον παραγωγικῶν ἐπενδύσεων, τὴν προστασίαν ἐγχωρίων βιομηχανιῶν καὶ εις ἄλλους παρεμφερεῖς σκοποὺς. Γενικώτερον, ὁ ἐλεγχος οὗτος

1. Βλέπε, π.χ., Α.Γ. Παπανδρέου. «Στρατηγικὴ Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως τῆς Ἑλλάδος», Ἀθῆναι 1962, σελ. 29 - 30.

είναι προϋπόθεσις διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐφαρμογὴν ἑνὸς Ἐθνικοῦ Προγράμματος Ἀναπτύξεως.

Στενῶς συνδεδεμένη πρὸς τὸν ἔλεγχον εἰσόδου κεφαλαίων εἶναι καὶ ἡ ἀπαγόρευσις (ἢ περιορισμός) τῆς ἐπενδύσεως ξένων κεφαλαίων εἰς ὄρισμένους κλάδους τῆς οἰκονομίας. Ἡ ἀπαγόρευσις ὀφείλεται ἐνίοτε εἰς λόγους ἐθνικῆς ἀσφαλείας : πολλαὶ χῶραι, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ ἡ Ἑλλάς, ἀπαγορεύουν τὴν κτῆσιν ὑπὸ ἀλλοδαπῶν ἀκινήτου ἰδιοκτησίας εἰς παραμεθορίους περιοχάς. Συχνότερον, ὅμως, οἱ περιορισμοὶ ἐπὶ τῆς εἰσόδου ξένων κεφαλαίων εἰς ὄρισμένους κλάδους ὀφείλονται εἰς δυσπιστίαν ἔναντι τῶν ξένων ἐπιχειρηματιῶν καὶ εἰς τὴν προσπάθειαν ὅπως ἀποφευχθῆ ἡ κυριαρχία ξένων ἐπὶ ζωτικῶν κλάδων τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Οὕτω, πολλὰ κράτη ἀπαγορεύουν τὴν εἰσόδον ξένων ἐπιχειρήσεων εἰς τὸν μεταλλευτικὸν κλάδον, τὴν βιομηχανίαν πετρελαίου, τὰς ἐσωτερικὰς συγκοινωνίας καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας. Οἱ περιορισμοὶ οὗτοι ἄλλοτε συνίστανται εἰς ὀλοκληρωτικὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐπενδύσεως ξένου κεφαλαίου καὶ ἄλλοτε εἰς ἐπιβολὴν περιορισμῶν ἐπὶ τοῦ ποσοστοῦ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἀνήκῃ εἰς ξένους. Εἶναι προφανές ὅτι περιορισμοὶ τοῦ εἴδους τούτου ὀφείλονται καὶ εἰς τὸν πρόσθετον λόγον τῆς ἐπιθυμίας ἐνισχύσεως τῆς ἐντοπίου ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος.

Μέτρον στρεφόμενον εἰδικῶς κατὰ τῶν ξένων εἶναι καὶ ὁ περιορισμὸς τῆς δυνατότητος ἀπασχολήσεως προσωπικοῦ ἀλλοδαπῆς ὑπηκοότητος ὑπὸ ἡμεδαπῶν ἢ ξένων ἐπιχειρήσεων. Ἐκ τοῦ μέτρου τούτου πλήττονται κυρίως αἱ ξένοι ἐπιχειρήσεις, καὶ δὴ ὡς πρὸς τὴν χρησιμοποίησιν εἰδικευμένου (διοικητικοῦ ἢ τεχνικοῦ) προσωπικοῦ, ἐφ' ὅσον, κατὰ κανόνα, ἡ ἀπασχόλησις ξένου ἀνειδικεύτου προσωπικοῦ ἀντενδείκνυται δι' οἰκονομικοὺς λόγους. Πολλὰ κράτη ἐπιβάλλουν τὴν ἀπασχόλησιν ἐντοπίου προσωπικοῦ καθ' ὄρισμένον ποσοστὸν τοῦ ὅλου προσωπικοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως. Εἰς τὴν Βραζιλίαν, π.χ., τὰ δύο τρίτα τοῦ προσωπικοῦ ὅλων τῶν ἐπιχειρήσεων πρέπει νὰ εἶναι βραζιλιανοὶ ὑπῆκοοι: ἐπὶ πλέον, τὰ δύο τρίτα τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τῶν καταβαλλομένων μισθῶν πρέπει νὰ πληρώνονται εἰς βραζιλιανοὺς ὑπηκόους. Εἰς τινὰς χῶρας, κατὰ τὸν καθορισμὸν τῶν τοιούτων ποσοστῶν, γίνεται διάκρισις μεταξύ εἰδικευμένου καὶ ἀνειδικεύτου προσωπικοῦ. Εἰς τὴν Κολομβίαν, π.χ. τὸ 20 % τῶν τεχνικῶν, διοικητικῶν ἢ ἄλλων ὑψηλοῦ ἐπιπέδου θέσεων δύναται νὰ ἀνήκῃ εἰς ἀλλοδαπούς, ἐνῶ ὡς πρὸς τὸ ἀνειδικεύτον προσωπικὸν τὸ ποσοστὸν εἶναι μόνον 10 %. Περιορισμοὶ τοῦ εἴδους τούτου ἐπιβάλλονται πρὸς τὸν σκοπὸν ἠϋξημένης ἀπασχολήσεως τῶν ἐντοπίων καὶ πρὸς ἀποφυγὴν δημιουργίας ξένων «νησίδων» ἀποικιακοῦ τύπου ἐντός τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας. Ὡς πρὸς τὰς τεχνικὰς καὶ διοικητικὰς θέσεις, ἡ ἐπιβολὴ τοιούτων περιορισμῶν ἀποβλέπει ἐπίσης εἰς τὴν προώθησιν τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἐντοπίων.

Οἱ συναλλαγματικοὶ περιορισμοὶ εἶναι μία ἀκόμη ἐκδήλωσις τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χῶρας ἢ ὅποια ἐξηγεῖ τὴν ἀπροθυμίαν ἐπενδύσεως ξένων ἰδιωτικῶν κεφαλαίων εἰς αὐτάς. Οἱ ξένοι κεφαλαιοῦχοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἔχουν ὅσο τὸ δυνατόν πληρῆστερον ἔλεγχον ἐπὶ τοῦ ἐπενδυθέντος κεφαλαίου καὶ νὰ δύνανται νὰ ἐπανεξαγάγουν τοῦτο (νὰ τὸ μετατρέψουν εἰς «σκλη-

ρόν» χρήμα) άνευ περιορισμών. Ἡ πιθανότης «ἀποκλεισμοῦ» τοῦ κεφαλαίου των (καί των επιχειρηματικῶν των κερδῶν) εἰς μίαν χώραν τῆς ὁποίας ἡ νομισματικὴ σταθερότης εἶναι συνήθως ἐπισφαλῆς εἶναι ἄκρως δυσμενῆς παράγων. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς των ὑπαναπτύκτων χωρῶν, ὁ ἔλεγχος ἐπὶ τοῦ ξένου συναλλάγματος εἶναι συνήθως ἀναγκαῖος, λόγφ ἀκριβῶς τῆς ἑλλείψεως νομισματικῆς σταθερότητος, ἀλλὰ καὶ λόγφ των ηὔξημένων ἀναγκῶν εἰς ξένον συναλλάγμα, τὰς ὁποίας συνεπάγεται ἡ προσπάθεια οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ αἱ ὁποῖαι καθιστοῦν ἀναγκαίαν τὴν τήρησιν αὐστηρᾶς προτεραιότητος κατὰ τὴν χρησιμοποίησιν ξένου συναλλάγματος.

Τέλος, σοβαρὸν ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐπένδυσιν ξένων ἰδιωτικῶν κεφαλαίων εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας εἶναι ὁ φόβος τῆς ἐθνικοποιήσεως, κρατικοποιήσεως ἢ ἄλλως πως ἀπαλλοτριώσεως των ξένων ἐπιχειρήσεων. Ἡ ἐθνικοποίησις ξένης ἰδιοκτησίας ἔχει ἰδιαιτέραν ἔλξιν διὰ τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας, κυρίως λόγφ τοῦ μίσους κατὰ των ἄλλοτε ἀποικιοκρατῶν κυριάρχων των, ὡς καὶ τῆς ἐπιδιώξεως οἰκονομικῆς ἀνεξαρτησίας, ἀλλὰ καὶ διὰ καθαρῶς οἰκονομικοὺς λόγους (1). Τὰ τυχὸν ἄμεσα οἰκονομικὰ πλεονεκτήματα, ὅμως, τῆς ἐθνικοποιήσεως συχνὰ ἀντισταθμίζονται ἀπὸ τὰς ἀντιδράσεις των θιγομένων ἐπιχειρήσεων, ὡς καὶ των κρατῶν των ὁποίων αὐταὶ εἶναι ὑπήκοοι. Ὁ κατὰ τὰ ἄλλα δικαιολογημένος φόβος ἀπαλλοτριώσεως των ξένων ἐπιχειρήσεων συχνὰ ὑπερβάλλεται εἰς τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν. Αἱ πρόσφατοι περιπτώσεις γενικῆς ἐθνικοποιήσεως εἶναι σχετικῶς ὀλίγαι καὶ ἀποτελοῦν συνήθως ἀπόρροιαν ριζικῶν μεταβολῶν καθεστῶτος, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προβλεφθοῦν ἢ νὰ ἀποσοβηθοῦν. Ἐκτὸς των ἐξαιρετικῶν τούτων περιπτώσεων, αἱ ξένοι ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι ἔχουν θιγῆ ὑπὸ παρομοίων μέτρων κατὰ τὰ τελευταῖα τριάκοντα ἔτη ἀνήκουν συνήθως εἰς ὀρισμένης κατηγορίας: ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας, μεταλλευτικαί, πετρελαίου· κυρίως βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις σπανίως ἔχουν θιγῆ.

Δεδομένης τῆς ὑπάρξεως των δυσχερειῶν καὶ ἐμποδίων τούτων, ἀνακύπτει ἡ ἀνάγκη ἐνθαρρύνσεως των ξένων ἐπενδύσεων διὰ τῆς παροχῆς ἐγγυήσεων καὶ διασφαλίσεων εἰς ξένους ἐπιχειρηματίας καὶ κεφαλαιούχους. Αἱ ἐγγυήσεις αὐταὶ δεόν νὰ παρασχεθοῦν δι' ἐδικῶν νομικῶν μέσων, διότι οἱ ὑπάρχοντες νομικοὶ κανόνες καὶ μέθοδοι γενικῆς ἐφαρμογῆς δὲν ἐπαρκοῦν. Τὸ ἐσωτερικὸν δίκαιον τὸ ἰσχύον γενικῶς εἰς τὴν χώραν τῆς ἐπενδύσεως δὲν ἀρκεῖ (ἐν ἀπουσίᾳ ἐδικῶν μέτρων), διότι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον φοβεῖται ὁ ξένος κεφαλαιούχος εἶναι ἀκριβῶς ἡ μεταβολὴ τοῦ περιεχομένου τοῦ δικαίου τούτου. Ὁ βαθμὸς τῆς πιθανότητος μιᾶς τοιαύτης μεταβολῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς πραγματικῆς καταστάσεως εἰς ἐκάστην χώραν, ὡς δὲ ἤδη ἐσημειώθη, εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας ἐπικρατεῖ γενικῶς πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀστάθεια, ἡ ὁποία κάμνει πιθανὴν (κατὰ διαφόρους βαθμοὺς)

1. Βλέπε σχετικῶς τὸ ἐνδιαφέρον ἄρθρον τοῦ Μ. Bronfenbrenner, «The Appeal of Confiscation in Economic Development», εἰς τὸ *Economic Development and Cultural Change*, τ. 3 (1955), σελ. 201 (ἀνατυπωθὲν εἰς Α. Ν. Agarwala καὶ S. P. Singh, «The Economics of Underdevelopment», Βομβάη 1958, σελ. 472), καὶ τὴν πρόσφατον περαιτέρω συζήτησιν τοῦ ἰδίου συγγραφέως καὶ τοῦ D. H. Granick, εἰς τὸ «*Economic Development and Cultural Change*», τ. 11 (1963), σελ. 353 καὶ 367, καὶ τ. 12 (1964), σελ. 425.

τὴν μεταβολὴν τῶν νομικῶν συνθηκῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας λειτουργοῦν αἱ ξένοι ἐπενδύσεις. Σχεδὸν ἐξ ὀρίσμοῦ, ἐπομένως — καίτοι εἰδικαί περιπτώσεις εἶναι πάντοτε δυναταὶ — οἱ κανόνες τοῦ γενικοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου μᾶς ὑπαναπτύκτου χώρας δὲν ἀρκοῦν διὰ τὰ καθησυχάσασιν τοὺς ξένους κεφαλαίουχους.

Οἱ σχετικοὶ κανόνες τοῦ δημοσίου διεθνoῦς δικαίου δὲν βοηθοῦν πολὺ περισσότερο. Κατὰ πρῶτον λόγον, τὸ κλασσικὸν διεθνὲς δίκαιον ἀναγνωρίζει εὐρυτάτην ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα ἐπὶ θεμάτων οἰκονομικῆς φύσεως εἰς ἕκαστον κράτος. Μόνον ἀκραῖαι περιπτώσεις προφανoῦς καταχρήσεως τῆς τοιαύτης ἀρμοδιότητος εἶναι δυνατόν νὰ ἀναχθοῦν εἰς ζητήματα διεθνoῦς δικαίου. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ ξένος κεφαλαίουχος οὐδεμίαν βοήθειαν δύναται νὰ ἐλπίζῃ ἐκ τοῦ διεθνoῦς δικαίου (καὶ πάλιν ἐν ἀπουσίᾳ εἰδικῶν μέτρων, ὡς, π.χ., συνθηκῶν, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος κατωτέρω) ὡς πρὸς περιορισμοὺς ἐπιβαλλομένους ἐπὶ τῆς εἰσόδου ξένου κεφαλαίου, τῆς ἀπασχολήσεως ἀλλοδαπῶν ἢ τῆς χορηγήσεως ξένου συναλλάγματος. Ἄλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὰς τυχόν ἀκραίας περιπτώσεις, ὅπως, λ.χ., ἡ ἀπαλλοτριώσεις, ἀνακύπτουν δύσκολα προβλήματα. Ἡ κατ' ἀρχὴν νομικῆς τῆς ἀπαλλοτριώσεως ξένης ἰδιοκτησίας ὑπὸ τοῦ κράτους διὰ λόγους κοινῆς ὀφελείας εἶναι σήμερον γενικῶς παραδεδεγμένη, ἀλλὰ σοβαραὶ διχογνωμίαι ὑπάρχουν ὡς πρὸς τὰς προϋποθέσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας εἶναι αὕτη διεθνῶς νόμιμος. Ἰδίᾳ, δὲ πρὸς τὸν χαρακτήρα καὶ τὸ μέτρον τῆς ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως. Δὲν ὑπάρχουν σήμερον γενικῶς παραδεδεγμένοι καὶ σαφεῖς νομικοὶ κανόνες ἀναρρυθμίζοντες τὰ θέματα ταῦτα. Οἱ κανόνες τοῦ κλασσικοῦ διεθνoῦς δικαίου οἱ ἀναπτυχθέντες κατὰ τὰ τέλη τοῦ 19ου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 20ου αἰῶνος ἀνεφέροντο εἰς ἀπαλλοτριώσεις τελείως διαφόρου φύσεως καὶ ἐκτάσεως καὶ δυσκόλως δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ τὰς ρυθμίσειν τὰς σημερινὰς καταστάσεις· εἶναι δὲ ἄκρως ἀμφίβολον ἐὰν αἱ λύσεις εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἐφαρμογὴ τοιούτων κανόνων θὰ ὠδήγει εἶναι αἱ ἐνδεδειγμένοι ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας (*). Χωρὶς νὰ εἰσέλθωμεν περαιτέρω εἰς τὴν συζήτησιν τῆς οὐσίας τῶν συγχρόνων διχογνωμιῶν, εἶναι προφανὲς ὅτι ἡ ὑπαρξίς των καὶ μόνη ἀποτελεῖ, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ κεφαλαίουχου, ἄκρως ἀρνητικὸν παράγοντα.

1. Ἡ νομικὴ θέσις τῆς ξένης ἰδιοκτησίας εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιον ἔχει γίνεαι ἀντικείμενον ὀγκώδους φιλολογίας καὶ σφοδρῶν διχογνωμιῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἐν τῷ κειμένῳ ἄποψις δὲν εἶναι γενικῶς παραδεδεγμένη.